

BASINDAN SEÇMELER

Üstün YILDIRIM

Bu yazınızda ilkin Anadolu gazetelerinden söz edeceğiz Kütüphane haftası ya da başka bir nedenle de olsa, taşra gazetelerinde meslekle ilgili yazıları görünce seviniyoruz. Örneğin, Lüleburgaz'da çıkmakta olan **Hürfikir** gazetesinde kütüphane haftası dolayısıyla bir yazı dizisi hazırlanmış Yazarların tümü ortaokul ve lise öğrencisi. Bilimsel bir değeri olmayabilir yazıların, ama genç kuşakların kütüphanane anlayışlarını, heyecanlarını, isteklerini belirtmek bakımından önemli. Bu konuda araştırma ya da anket yapacaklar için yararlı olur kanısındayız.

Yazılarda genellikle Lüleburgaz'ın halk kütüphanesi -Sokullu Kütüphanesi, tarihçesi ve gelişimi ile anlatılıyor ve küçük yazarların kişisel görüşleri belirtiliyor. Yazıların bilimsel bir değeri olmadığını söylemiştik. Bu nedenle sadece künyelerini vermekle yetineceğiz.¹

Acıpayam Postası'nda Yılmaz Elmas'ın kütüphanecilikle ilgili bir derlemesi var.² Yazı bir kaç gün sürüyor gazetede. Meral (Şenöz) Alpay'ın yazdığı bu yazı daha önce Türk Kütüphaneciler Derneği

Bülteninde yayınlandığı³ için özüne dokunmadan geçeceğiz.

Yine Lüleburgaz'da **Özdilek** gazetesinde ilçe vaizi Muhiddin Serin'in kütüphane haftası ile ilgili bir yazısı var.⁴ Bir vaizin konusu dışında, hele hele kütüphanecilik konusunda yazı yazması güzel birşey. Ancak, kütüphane haftası nedeniyle yazılan yazıda; kütüphane ile, kitap ile, hiç değilse Kütüphane Haftası ile ilgili bir şeyler bulacağımızı sanıyorduk; ama yazının başından sonuna değin kalem övülüyor.

Bir başka yerden derlense de, bilimsel bir değer taşımasa da taşra gazetelerinde bu soy yazılara rastlamak kütüphaneciliğin, kütüphanelerin ve kütüphaneye haftasının kabulünü, yaygınlığını gösterir biz kütüphanecilere. Sevinmek, alkış tutmak gerekir bu kabule, bu yaygınlığa.

Milliyet gazetesinde, okuyucu sorularının yanıtladığı köşede Sami N. Özerdim de bibliyografya konusunda bir okuyucunun sorusunu yanıtlıyor.⁵ Yazıda bibliyografyanın sözcük anlamı, tanımı, çeşitleri, hazırlanışı ve kullanılışı kısaca anlatılmış.

1. Gülşen Erbayraktar. «Kütüphanemize». **Hürfikir**. 27 Kasım 1969, 8. yıl, 1444. sayı, 1. S.

İnci Öztürk. «Kütüphane Haftası'nda «Hürfikir». 28 Kasım 1969, 8. yıl, 1445. sayı 1. S.

Şeref Kanat. «Kütüphanelerimiz ve Faydaları» **Hürfikir**. 29 Kasım 1969, 8. yıl, 1446. sayı, 1. S.

«Sokullu M. Paşa Kütüphanesi» **Hürfikir**. 25 Kasım 1969, 8. yıl, sayı 1. S.

2. Meral (Şenöz) Alpay. «Halk Eğitimi ve Halk Kütüphaneleri» Derleyen: Yılmaz Elmas. **Acıpayam Postası**. 27 Kasım 1969, 3. yıl, 657. sayı, 1. S.

3. Dr. Meral (Şenöz) Alpay. «Halk Eğitimi ve Halk Kütüphaneleri» **TKDB**. 1969, XVIII. C., 1. sayı, 3. S.

M. Muhiddin Serin. «Kalemin Kudreti» (6. Kütüphane Haftası sebebiyle). **Özdilek** 29 Kasım 1969, 35. yıl, 4888. sayı, 1. S.

5. Sami N. Özerdim. «Bibliyografya nedir, nasıl hazırlanır?» **Milliyet**. 19 Mart 1970, 20. yıl, 8005. sayı, 7. S.

Dergilere gelince : **Sanat Dünyası**'nda bir arkeolgun İskenderiye kütüphanesi ile ilgili yazısına tanık olduk.⁶ Yazının başında Makedonya'nın kısa bir tarihçesi veriliyor, İskenderin ölümünden sonrası anlatılıyor, krallar ve onların kitaba, kütüphaneye verdiği önemden, daha sonra da İskenderiye Kütüphanesinden söz ediliyor.

Yeni İnsan'da Halûk Şaman kitap üzerine düşünsel bir incelemeye girişmiş.⁷ Yer yer güzel tümceler göze çarpıyor kitapla ilgili. İşte bunlardan birkaçı :

«İki türlü kitap var diyor, Ruskin, biri sohbet gibi fani, öteki ruh gibi ölümsüz (...)»

(...) Granit homurdandır, mermer gülümser, yalnız kitap konuşur. (...) Kitap binlerce yılın ötesinden gelen ve binlerce yıl öteye taşan ses (...)»

Yazının anılacak yanı bu denli. Bunun dışında edebiyat, tiyatro ve romandan sözediliyor.

Mustafa Yazıcı «Tanzimattan sonra ve Maarif Nezareti zamanında kütüphanelerin idaresi» adlı yazısında⁸ kütüphanelerin yönetimine değinmiş. Tanzimattan önceki yönetim şekli özetlenerek başlanan bu yazıda, tanzimattan başlayıp Beyazıt devlet kütüphanesine değin getirilerek ve kaynaklar verilerek kütüphane yönetimi incelenmiş.

Mustafa Yazıcı'nın aynı derginin bir başka sayısında iki yazısı daha var. İlk

6. İ. Tunay. «Dünyanın ilk kütüphanesi : İskenderiye Kütüphanesi» **Sanat Dünyası**. İstanbul, Ocak 1970, 14. yıl, 265. sayı, 15. S. Aynı yazı, «Dünyanın En Eski Kütüphanelerinden İskenderiye Kütüphanesi» adı ile **TKDB** XIX. c., 1. Sayı (1970)'de de yayımlandı.

7. Halûk Şaman. «Kitap». **Yeni İnsan**. Kasım 1968, 6. cilt. 71. sayı, 9. S.

8. Mustafa Yazıcı. «Tanzimattan sonra ve Maarif Nezareti zamanında kütüphanelerin idaresi» **Türk Birliği**. Mayıs 1968, 3. yıl, 26. sayı, 11. S.

yazısında⁹ Türkiye'de kütüphane binalarının durumundan sözeden yazar, tarihsel değeri olan binaların kütüphane olarak kullanılmasının yararlı olduğu fikrinde. Bunu belirtmiş ilk kez yazısında. Sonra da kütüphane binası konusunda Türkiye'de yapılan çalışmaları anlatıyor. M.E.B.'nin çalışmaları, öncelikle doğu bölgelerinde kütüphane binalarının yapıldığı, bina onarım işinin plânlı bir şekilde yürütüldüğü, onarımatsız kütüphane kalmadığı, Türkiye'de kütüphanelerin çağdaş ülkeler düzeyine ulaştığı, ve kütüphane yaptırmak için bir çok derneklerin kurulduğu belirtiliyor.

İkinci yazıda ise okul kütüphanelerinden söz ediyor.¹⁰ Bizdeki okul kütüphaneleri, eksik yanları, okul kütüphanelerinin okuldaki ve eğitim üzerindeki öneminden söz ediyor ve nasıl olmaları gerektiği kaynaklarla anlatılıyor.

Hüseyin Cöntürk **Yordam**'da bir süredir devam ettirdiği yazısını bitiriyor.¹¹ Bu son yazısında Okuyucu/Eleştirmeci konusunu ele almış yazar.

Yazının başında okuyucunun eleştirmeceye duyduğu gereksinmeyi anlatıyor, ne tip yazının okunması gerektiğinde eleştirmenin yararlı olacağı ama şart olmayacağı söyleniyor. Şart olduğunu savunan kimselerin edebiyata iyi giremeyen okuyucular ya da iyi sayılamıyacak eleştirmenler olduğu belirtiyor.

Eleştirmen seçište en doğru yolun; «en iyi, en doğru, en üstün eleştirmeciyi aramak değil, kendi tabiat, anlayış ve yeteneğinize en uygun eleştirmeciyi aramak» olduğuna dikkat çekiliyor.

9. Mustafa Yazıcı. «Türkiye'de kütüphane binalarının genel durumu». **Türk Birliği**. Ağustos 1968, 3. yıl, 29. sayı, 7. S.

10. Mustafa Yazıcı. «Okul Kütüphanelerinin çağımızdaki önemi» **Türk Birliği** Ağustos 1968, 3. yıl, 29. sayı, 9. S.

11. Hüseyin Cöntürk. «Okuyucu/Eleştirmeci» **Yordam**. Kasım-Aralık 1969, 6. sayı, 232. S.

Daha sonra ise iyi bir eleştirmeci ana çizgileriyle anlatılıyor. Okuyucuya eleştirmenini seçmekte yararlı olmak için, Cöntürk «Nasıl ve ne okuyacağız?» sorusunu yanıtlamaya çalışıyor yazısının bundan sonraki kısmında. İlk eleştirel yazıları üçe ayırıyor. İyi okuyucudan bu üç yazı türünden «uygun» oranlarda yazı okuması gerektiği belirtiliyor.

Cöntürk :

«Okuyucu zamanı çok iyi değerlendirme zorundadır. Bu bakımdan şöyle bir ilkeyi benimsese yeridir: Bir yazıyı okumadan önce adına bakarak ve metne göz gezdirerek, türünü cinsini anlamaya çalışmak ve öylesi bir yazıyı okumaya o sırada gerekmesi olup olmadığını tartmak. Bu ilkeyi uygulayabilirse okuyucu, çıkan her beş yazıdan birini okumakla, önceleri çıkmış yazılardan da ayda bir iki tanesini okumakla edebiyatı izleyebilecek duruma gelebilir. Okuyucu bir yazıyı okuyup okumamakta karar mı veremiyor? Öyleyse okumamalıdır. Okumamalı ama onu saklayıp saklamamayı kararlaştırmalıdır. Nasıl saklıyacak? Bunu başka bir yazıda gördük. Önemli burası, çünkü bizde çok az eleştirel kitap var, okuyucu sürekli olarak dergilerde çı-

kan perakende yazılarla karşı karşıyadır. Dergilerin tutarlısı plânlısı yok gibidir, dergilerde çıkan yazılar zaman geçtikçe biri birine eklenmekten, büyümekten çok biri birini küçültür, eritir acele etmeli okuyucu, zorunlu değilse daha sonra bırakmalı okumayı, yazıları saklamasını da bilmelidir» diye sürdürüyor yazısını. Sonra da okuyucu için bazı tehlikelerden söz ediyor. Bu tehlikeleri şöylece özetlersek Cöntürk'ün yazısını bitirmiş olacağız :

1. Okuyucu; şiir, öykü, roman okuduğu zaman okuyucu olur. Bunlardan hiçbirini okumuyor, sadece eleştirel yazı okuyorsa o okuyucu değil garip bir yattır.

2. Eleştirel yazı okusa da, sevdiği bir kaç sanatçıya bağlanması, yeni sanatçılar aramamasıdır.

3. Edebiyat her şey değildir, yaşamı da öğrenmek gerekir.

Son kez de bir şiirden söz edelim.¹² Kitaplar üzerine yazılmış bir şiir. Olanığımız olmadığı için alamıyoruz buraya. Sadece haber vermekle yetinmek zordur.

12. Can Güney. «Kitaplarım» Emre. Mart 1969, 59. sayı, 10. S.